Region Stockholm

Trafikregionrådet
Kristoffer Tamsons (M)

INTERPELLATIONSSVAR

RS 2022-0168

2022-03-17

Svar på interpellation 2022:13 av Jens Sjöström (S) angående tvisten om Röda linjens signalsystem

Jens Sjöström (S) har ställt följande frågor till mig.

1. Hur ser du på behovet av en oberoende granskning som är friställd från både politiken och förvaltningen?

2. Om du inte vill tillsätta en haverikommission: Av vilket skäl anser du att regionfullmäktige inte ska ges kontroll över granskningen i en dom som berör beslut ursprungligen fattat i regionfullmäktige?

3. Tycker du att nämnden hade tillgång till all adekvat information inför att beslutet fattades 2017?

4. Har du själv säkerställt att inga fler underlag likt den rapport som aldrig kom nämnden till del, saknats i samband med nämnden beslut?

Som svar vill jag anföra följande:

Med hänsyn till interpellantens fråga om granskning av processen kring röda linjens signalsystem vill jag börja med att påtala att det i bl.a. Trafiknämndens beslutade och antagna verksamhetsplan för 2022 framkommer att en avslutande utvärdering och erfarenhetsåterföringen ska ske. Detta med externt stöd. Vad som i sak efterfrågas av interpellanten avseende granskning av ärendet är således redan omhändertaget.

Bakgrunden: En enig trafiknämnd fattade 2017 beslut att bemyndiga trafiknämndens förvaltningschef vidta nödvändiga rättsliga åtgärder gentemot leverantören Ansaldo. Orsaken var en utebliven leverans av signalsystem till tunnelbanans röda linje.

Trafikförvaltningen tecknade, grundat i beslut tagna redan 2007, år 2010 avtal med företaget Ansaldo. Detta om nyckelfärdig leverans av signalsystem till en fast kostnad om 750 miljoner kronor. Signalsystemet skulle vara färdiglevererat 2014. Projektet kantades av förseningar och fördyringar. År 2017 hade trafikförvaltningen inte fått ett nytt signalsystem, och det fanns ingen stabil tidplan för leverans. Den ursprungliga budgeten hade ökat till 1 145 miljoner kronor och ytterligare resurser påstods krävdas.

Efter omfattande utredning och förhandling beslutade trafikförvaltningen med grund i Trafiknämndens enliga beslut att häva avtalet. Trafikförvaltningen återtog i samband med hävningen 700 miljoner kronor i utbetalade förskott till Ansaldo,

som i sin tur valde att bestrida beslutet om hävning i skiljenämnd. Skiljedomsförfarande är nu avslutat och innebär att trafikförvaltningen ska ersätta Ansaldo med 500 miljoner kronor. Det är ett stort belopp, men samtidigt ett belopp som långt understiger de knappt 1,4 miljarder kronor som motparten krävt i ersättning, och då 595 miljoner kronor redan avsatts i budget för att täcka kostnaden har skiljedomen ingen påverkan på utbud eller tjänster till resenärerna. I praktiken innebär slutdomen att parterna får dela på de framlyfta merkostnaderna. Parterna ska också dela på själva processens kostnader.

Interpellanten har frågeställningar kring omfattningen av den information som nämndens ledamöter tagit del av i ärendet. Här kan konstateras att samtliga partier bör anses ha bedömt den som tillräckligt omfattande för att bemyndiga förvaltningschefen att vid behov häva avtalet. Detta givet att det rådde enighet i trafiknämnden kring det fattade beslutet. Noterbart i sammanhanget är att ett parti också valde att i egen skrift signalera att man ansåg just denna väg vara den rätta.

Tvärtom från vad som kan tolkas i frågeställningarna var också underlagen inför beslutet omfattande. En mängd utredningar, genomlysningar och granskningar, samtliga politiskt oberoende, hade genomförts fram till tidpunkten för trafiknämndens beslut. Till detta ska läggas såväl interna som externa juridiska bedömningar, vilka även de legat till grund för förvaltningens bedömningar inför framtagande av beslutsunderlaget. Även skiljenämnden har tydligt konstaterat att trafikförvaltningen anlitat nödvändig juridisk expertis inför hävningen av avtalet.

Interpellanten nämner en ytterligare påstådd konsultrapport som skulle utreda investeringen. Jag vill här påpeka att nämnden redan fått en grundlig redogörelse från förvaltningen kring varför just denna rapport aldrig utverkades. Som förvaltningen anfört, såväl i information till nämnd och styrelse samt exempelvis i ett svar på en skrivelse: Det fanns bland annat frågor kring oberoendet hos den aktör som kontrakterats för att författa rapporten. Som en global aktör i branschen, vilket kunde medföra kontakt med signalsystemsleverantören Ansaldo i på olika nivåer, hade uppdraget inte kunnat leverera de objektiva svar som efterfrågats av förvaltningen.

Till sist. Som Regionstyrelsen nyligen anfört i ett svar på en likalydande skrivelse från interpellanten: Notera att frågan om en granskning redan är beslutad och omhändertagen. Jag konstaterar att det även kommunicerades av trafikförvaltningen i samband med skiljedomen att en oberoende och extern utredning för att granska hela processen kring det nya signalsäkerhetssystemet ska beställas för att dra lärdom av det inträffade. Beslut är också fattat om detta av trafiknämnden. Det tycker jag är bra. Med mindre skulle jag och den blågröna koalitionen aldrig nöja oss.

Jag vill i sammanhanget även påtala det som regionstyrelsen tydligt uttryckt i sitt svar på interpellantens skrivelse i samma fråga: Trafiknämnden är ansvarig för att följa upp trafikförvaltningens arbete och så även hantering av den berörda frågan. Givet detta ansvar är det även rimligt att på denna nivå hålla den oberoende genomlysning som är beslutad ska ske.

Med hänsyn till det trafikförvaltningen kommunicerat kring en granskning av ärendet torde även interpellantens önskemål om en fristående genomlysning redan vara omhändertagen. Likaså kan konstateras att det skiljedomsförfarande vi nu lämnat bakom oss i sig har utgjort en viktig extern, fristående och oberoende granskning. En extern, fristående och oberoende granskning, vilken även den utgör en grund för lärdomar om processen. Detta tillsammans med tidigare utredningar.

Jag tror vidare att en central och viktig lärdom redan kommunicerats av trafikförvaltningen. De borde ha hävt avtalet och avslutat projektet redan 2013. De har också uttalat sitt fulla ansvar, för upphandling, projektledning och för att de redan då inte hävde avtalet. Med start 2015 och med full kraft sedan 2016 har förvaltningen också genomfört omfattande insatser för att rätta till brister i sin interna organisation. Detta arbete har inkluderat externa och oberoende granskare av tekniska frågor samt lednings- och styrningsfrågor. Även internrevisionen har varit engagerad i frågorna. Detta är något som är viktigt lyfta fram och har utgjort tydliga krav under arbetets gång.

Att granska, lära och arbeta grundat i erfarenheter från tidigare skeenden är och förblir viktigt. Då såväl avseende positiva som negativa erfarenheter. Att aldrig sopa problem under mattan, utan ta tag i dem och dra fram dem i ljuset. Det är så vi fortsätter resan mot världens bästa kollektivtrafik.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Stockholm den 17 mars 2022

Kristoffer Tamsons